

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

22. aprill 2021 *

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Direktiiv 2008/48/EÜ – Tarbijakrediidi lepingud – Direktiiv 93/13/EMÜ – Ebaõiglased lepingutingimused – Õigusvastase lepingutingimuse alusel tehtud makse – Krediidiandja alusetu rikastumine – Tagasinõudeõiguse aegumine – Liidu õiguse põhimõtted – Tõhususe põhimõte – Direktiivi 2008/48 artikli 10 lõige 2 – Teave, mis tuleb krediidilepingus esitada – Teatavate riigisiseste nõuete eemaldamine Euroopa Kohtu praktika alusel – Riigisiseste õigusnormide varem kehtinud versiooni tõlgendamine kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga – Ajaline toime

Kohtuasjas C-485/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Krajský súd v Prešove (Prešovi maakonnakohus, Slovakkia) 12. juuni 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 25. juunil 2019, menetluses

LH

versus

Profi Credit Slovakia s. r. o.,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, kohtunikud L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan ja N. Jääskinen (ettekandja),

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Profi Credit Slovakia s. r. o., *advokátka* A. Cviková,
- Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Goddin ning N. Ruiz García ja A. Tokár,

olles 3. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47, liidu õiguse tõhususe põhimõtet ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66, ja parandused ELT 2009, L 207, lk 14; ELT 2010, L 199, lk 40; ELT 2011, L 234, lk 46, ja ELT 2015, L 36, lk 15), ja eelkõige selle direktiivi artikli 10 lõike 2 punkte h ja i.
- 2 Taotlus on esitatud LH ja Profi Credit Slovakia s. r. o. vahelises kohtuvaidluses selle äriühingu alusetu rikastumise üle, mis väidetavalt tuleneb maksest, mille krediidisaja tegi tarbijakrediidilepingu väidetavalt ebaõiglaste või õigusvastaste tingimuste alusel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 93/13/EMÜ

- 3 Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglaste tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole [siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel] tarbijale siduvad ning [et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“
[täpsustatud sõnastus]

- 4 Direktiivi artikli 7 lõikes 1 on sätestatud:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Direktiiv 2008/48

- 5 Vastavalt direktiivi 2008/48 artiklile 1 on selle direktiivi eesmärk ühtlustada tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide teatavaid aspekte.
- 6 Direktiivi 2008/48 artikli 3 punktis i on mõiste „krediidi kulukuse aastamäär“ määratletud kui „krediidi kogukulu tarbijale, mis on väljendatud aastase protsendimäärana krediidi kogusummast ja sisaldab kohaldataval juhul kulusid, millele on osutatud artikli 19 lõikes 2“.
- 7 Selle direktiivi artikli 10 „Krediidilepingus sisalduv kohustuslik teave“ lõikes 2 on sätestatud:

„Krediidilepingus täpsustatakse selgelt ja kokkuvõtlikult järgmine:

[...]

- g) krediidi kulukuse aastamäär ja tarbija poolt makstav kogusumma, mis on arvatud krediidilepingu sõlmimise ajal; märgitakse kõik kõnealuse määra arvutamiseks kasutatud eeldused;
- h) tarbija poolt tehtavate maksete summa, arv ja sagedus ning vajaduse korral tagasimaksete sooritamise järjekord erineva laenuintressiga laenujääkide puhul;
- i) kui tegemist on fikseeritud kestusega krediidilepingu põhiosa tagasimaksmisega, siis tarbija õigus saada taotluse korral ja tasuta mis tahes hetkel kogu krediidilepingu kestuse jooksul tagasimaksetabeli kujul esitatav loetelu.

Tagasimaksetabelis näidatakse ära võlgu olevad summad ning selliste summade tagasimaksmisega seotud tähtajad ja tingimused; tabelis esitatakse iga tagasimakse jaotus, näidates ära laenu põhiosa tagasimakse, laenuintressi alusel arvatud intressi ning vajaduse korral lisakulud; kui intressimäär ei ole fikseeritud või kui krediidilepingu alusel võib lisakulusid muuta, sisaldab tagasimaksetabel selgel ja kokkuvõtlikul viisil viidet asjaolule, et tabelis sisalduvad andmed kehtivad ainult seni, kuni laenuintressi või lisakulusid krediidilepingu kohaselt muudetakse;

[...].“

- 8 Direktiivi 2008/48 artikli 22 „Ühtlustamine ja käesoleva direktiivi sätete imperatiivsus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kuna käesolev direktiiv sisaldab ühtlustatud sätteid, ei või liikmesriigid oma siseriiklikus õiguses säilitada või vastu võtta käesolevas direktiivis sätestatud erinevaid sätteid.“

Slovakkia õigusnormid

Tsiviilseadustik

- 9 Tsiviilseadustiku (Občiansky zákonník) § 53 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Tarbijaleping ei tohi sisaldada sätteid, mis tekitavad lepingupoolte õiguste ja kohustuste märkimisväärse tasakaalustamatuse tarbija kahjuks (ebaõiglane tingimus). [...]

[...]

5. Tarbijalepingus sisalduvad ebaõiglasel tingimused on kehtetud.“

- 10 Selle seadustiku § 107 kohaselt:

„1. Õigus üleantu alusetu rikastumise tõttu tagasi nõuda aegub kahe aasta jooksul alates hetkest, kui asjaomane isik sai teadlikuks alusetust rikastumisest ning avastas, kes tema arvel alusetult rikastus.

2. Õigus üleantu alusetu rikastumise tõttu tagasi nõuda aegub hiljemalt kolme aasta jooksul ning tahtliku alusetu rikastumise korral kümne aasta jooksul alates alusetu rikastumise toimumisest.

[...].“

- 11 Kõnealuse seadustiku § 451 lõikes 2 on „alusetu rikastumisena“ määratletud „rahaline eelis, mis on saadud õigusliku aluseta sooritusega, kehtetud õigusakti põhineva sooritusega või sooritusega, mis tugineb ära langenud õiguslikule alusele, või rahaline eelis, mis pärineb ebaausatest allikatest“.

Seadus nr 129/2010

- 12 Seadusega nr 129/2010, mis käsitleb tarbijakrediite ning teisi tarbijale antavaid krediite ja laene ning millega muudetakse teatavaid seadusi (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), võeti direktiiv 2008/48 üle Slovaki õigusesse.
- 13 Põhikohtuasjale kohaldatavas redaktsioonis nägi seaduse nr 129/2010 § 9 lõike 2 punkt k ette, et tarbijakrediidilepingus peab olema ära toodud laenu põhisumma suurus ja tagasimaksete arv ja tähtpäevad, intress ja krediidisaja muud kulud ning vajaduse korral järjekord, milles makstakse ära erinevad tasumisele kuuluvad summad, mille kohta on fikseeritud erinev intressimäär.
- 14 Selleks et järgida 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842, punktid 51–59) direktiivi 2008/48 artikli 10 lõikele 2 antud tõlgendust, muutis Slovakkia seadusandja seadust nr 129/2010, nii et alates 1. maist 2018 kehtivas redaktsioonis on selle seaduse artikli 9 lõike 2 punktis i sätestatud, et tarbijakrediidilepingus peab olema märgitud „erinevate maksete summa, arv ja sagedus ning vajaduse korral järjekord, milles need maksed arvestatakse kehtestatud eri intressimääradega tasumisele kuuluvate summade tagasimakstava jääkväärtuse katteks“.
- 15 Seaduse nr 129/2010 põhikohtuasja suhtes kohaldatava redaktsiooni § 11 lõikes 1 on sätestatud, et tarbijakrediidi suhtes „ei kohaldata intresse ega muid kulusid“, kui sellega seotud leping ei sisalda eelkõige kõnealuse seaduse § 9 lõike 2 punktides a–k osutatud kohustuslikke elemente või kui selles ei ole nõuetekohaselt ära näidatud krediidi kulukuse aastamäär, mistõttu see kahjustab tarbijat.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 16 Põhikohtuasja kaebaja ja Profi Credit Slovakia sõlmisid 30. mail 2011 tarbijakrediidilepingu summas 1500 eurot intressimääraga 70% ja krediidi kulukuse aastamääraga 66,31% ehk kokku 3698,40 eurot, mis kuulus tagasimaksmisele 48 kuumaksena summas 77,05 eurot, ilma et oleks täpsustatud tagasimaksete jaotumist krediidi põhisumma, intressi ja krediidisaja muude kulude vahel.
- 17 Eelotsusetaotlusest nähtub esiteks, et vastavalt lepingu tingimustele võis Profi Credit Slovakia alates lepingulise suhte esimesest päevast võtta 367,49 euro suurust tasu vastusooritusena tarbijale jäetud võimaluse eest tulevikus krediidisumma tagasimaksmist edasi lükata. Selle tasu kohaldamise tõttu ei saanud põhikohtuasja hageja mitte kokkulepitud 1500 euro suurust summat, vaid jääksumma 1132,51 eurot ehk 24% võrra vähem, ehkki ei olnud kindel, et see tarbija kasutab tasulist võimalust tagasimaksetega viivitamiseks.
- 18 Teiseks on eelotsusetaotluses märgitud, et kõnealuses lepingus ära nimetatud krediidi kulukuse aastamäär (66,31%) on väiksem kui intressimäär (70%), mis võib olla seotud asjaoluga, et krediidi kulukuse aastamäär ei arvatatud Profi Credit Slovakia tegelikult makstud summa alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et Slovakkia õiguse kohaselt jätab valesti ära näidatud krediidi kulukuse aastamäär krediidiandja ilma õigusest saada krediidiga seotud intresse ja tasusid.
- 19 Pärast kogu krediidisumma tagasimaksmist sai põhikohtuasja hageja 2. veebruaril 2017 ühe juristi käest teada, et tagasimakse edasilükkamist käsitlev tingimus tema lepingus oli ebaõiglane ning et talle edastatud andmed krediidi kulukuse aastamäär kohta ei olnud õiged.
- 20 2. mail 2017 esitas põhikohtuasja hageja hagi, nõudes, et talle makstaks tagasi summad, mis hagejalt tema enda arvates alusetult sisse nõuti. Profi Credit Slovakia väitis enda kaitseks, et puudutatud isiku õigus esitada hagi on aegunud. Okresný súd Prešov (Prešovi piirkondlik kohus, Slovakkia) jättis 15. novembri 2018. aasta otsusega hagi rahuldamata.

- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus Krajský súd v Prešove (Prešovi maakonnakohus, Slovakkia), kellele põhikohtuasja kaebaja esitas apellatsioonkaebuse, leiab, et kõnealust lepingut võib mitmes aspektis pidada tarbijakaitse valdkonnas kohaldatavate liidu õigusnormidega vastuolus olevaks.
- 22 Esimesena märgib see kohus, et tsiviilseadustiku § 107 esimese ja teise lõigu kohaselt aegub alusetu rikastumise väljaandmise nõue:
- kas siis, kui lõpeb kaheaastane nn „subjektiivne“ aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema siis, kui puudutatud isik saab alusetust rikastumisest teada ja on kindlaks teinud isiku, kes tema arvel rikastus; näib, et sellest tähtajast on käesoleval juhul kinni peetud, sest põhikohtuasja hageja teabe saamise (2. veebruar 2017) ja hagi esitamise vahele (2. mai 2017) jäi vähem kui kaks aastat;
 - või siis, kui lõpeb kolmeaastane nn „objektiivne“ aegumistähtaeg, mis hakkab kulgema alusetu rikastumise toimumise päevast; see tähtaeg näib käesoleval juhul olevat juba möödunud, kuna põhikohtuasjas kõne all olevate tasude maksmise ja hagi esitamise vahele jäi rohkem kui kolm aastat;
 - või „tahtliku“ alusetu rikastumise korral pärast kümneaastase „objektiivse“ aegumistähtaja möödumist, mis hakkab samuti kulgema alusetu rikastumise toimumisest; näib, et see tähtaeg ei ole käesoleval juhul möödunud.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib esmalt, et objektiivne kolmeaastane aegumistähtaeg hakkab kulgema ja lõpeb isegi siis, kui kahju kannatanud tarbija ei olnud alusetu rikastumise aluseks oleva lepingutingimuse ebaõiglusest või õigusvastasusest teadlik. Nimetatud kohtu arvates võib selline riigisisene õigusnorm kahjustada harta artikliga 47 tagatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus ning olla vastuolus Euroopa Kohtu praktikaga tarbijakaitse valdkonnas, mida reguleerivad eeskätt direktiiv 93/13 ja direktiiv 2008/48.
- 24 Järgmiseks, juhul kui niisugune aegumistähtaeg, mis on kohaldatav hoolimata tarbija võimalikust teadmatusest, tunnistatakse liidu õigusega kooskõlas olevaks, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas sama kehtib ka seoses tarbijal lasuva tõendamiskoormisega. Ta märgib selle kohta, et varem kohaldasid Slovakkia kohtud eespool nimetatud riigisiseseid õigusnorme tarbijate jaoks soodsal viisil, nõustudes paindlikult alusetu rikastumise tahtliku laadiga ja võimaldades puudutatud isikutel seega kasutada pikka kümneaastast aegumistähtaega, kuid selle lähenemise seadis küsimuse alla Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) 18. oktoobri 2018. aasta otsus.
- 25 Sellest otsusest tuleneb, et tarbija, kes tugineb kümneaastasele objektiivsele erijuhtudel rakendatavale aegumistähtajale, peab tõendama, et laenuandjal tõepoolest oli kavatsus tema arvel alusetult rikastuda, ning et tõendamata jätmise korral on tema suhtes kohaldatav üldine kolmeaastane aegumistähtaeg. Slovakkia madalama astme kohtud on kohustatud joonduma selle kohtuotsuse järgi. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on siiski seisukohal, et see võib olla vastuolus harta artikliga 47 ja liidu õiguse tõhususe põhimõttega, kuna tema arvates on tarbijal, kellel ei ole kogu teavet, praktiliselt võimatu esitada nõutud tõendeid.
- 26 Lõpuks, juhul kui Euroopa Kohus peaks otsustama, et niisugune tõendamiskoormis on liidu õiguse nõuetega kooskõlas, tekib esiteks küsimus, et kui krediidiandja on juriidiline isik, siis millise füüsilise isiku kohta peab tarbija tõendama, et ta oli tarbija õiguste rikkumisest teadlik, ja teiseks küsimus, et kui rasket tema õiguste rikkumist tuleb tarbijal tõendada.
- 27 Teisena märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuse Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842) täitmiseks muutis Slovakkia seadusandja seadust nr 129/2010, tühistades alates 1. maist 2018 kohustuse märkida tarbijakrediidilepingutes põhisumma-, intressi- ja krediidisaaaja kantavate muude kulude maksetähtajad – kohustus, mis oli ette nähtud selle seaduse

põhikohtuasja suhtes kohaldatava redaktsiooni § 9 lõike 2 punktis k, mille kohaselt asjasse puutuv kuupäev on 30. mai 2011. See kohustus asendati kohustusega märkida sellistes lepingutes ära „maksete sagedus“, mis on ette nähtud selle seaduse 1. maist 2018 kehtiva redaktsiooni § 9 lõike 2 punktis i.

- 28 Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) leidis aga 22. veebruari 2018. aasta otsuses, et enne 1. maid 2018 sõlmitud lepingute puhul, nagu on kõne all põhikohtuasjas, olid Slovakkia kohtud kohustatud jõudma nimetatud seadusemuudatuse tulemusel saadud tulemuseni, tõlgendades algset sätet kooskõlas liidu õigusega, mistõttu peavad krediidiandjad niisugustes lepingutes esitama üksnes selles sättes nõutud teabe üldiselt, olemata aga kohustatud välja tooma tagasimaksete jaotust krediidi põhisumma, intressi ja muude krediidikulude vahel.
- 29 Selles kontekstis on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas direktiivide õigusmõjuga, nii nagu seda on tunnustatud Euroopa Kohtu praktikas, on vastuolus see, kui liikmesriigi kohus tõlgendab liidu õigusega vastuolus olevaks tunnustatud riigisisest õigusnormi liidu õigusega kooskõlaliselt, põhjendamata oma otsust ega tuginemata selles tavapärastele tõlgendusmeetoditele. Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas juhul, kui ta leiab, et liidu õigusega kooskõlaline tõlgendus viiks *contra legem* tõlgenduseni, võib sellega kaasneda direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punktide h ja i vahetu õigusmõju ning see, et ta jätab põhikohtuasja pooli ühendavale lepingulisele suhtele kohaldamata asjasse puutuva riigisisese sätte analoogia alusel sellega, mida Euroopa Kohus on lubanud eelkõige diskrimineerimise valdkonnas.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab seoseid viimati nimetatud küsimuste ja nende küsimuste vahel, mille ta esitas Euroopa Kohtule kohtuasjas, milles tehti 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665), mis kuulutati seega pärast käesoleva eelotsusetaotluse esitamist.
- 31 Neil asjaoludel otsustas Krajský súd v Prešove (Prešovi maakonnakohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„A.

1. Kas [harta] artiklit 47 ja kaudselt tarbija õigust tõhusale kohtulikule kaitsesele tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus [Slovakkia] tsiviilseadustiku § 107 lõige 2, mis käsitleb tarbija õiguse objektiivset kolmeaastast aegumistähtaega ja mille kohaselt aegub tarbija õigus ebaõiglasest lepingutingimusest tuleneva soorituse tagasitaitmisele ka juhul, kui tarbija ei ole iseseisvalt suuteline aru saama, et tegemist on ebaõiglase lepingutingimusega, ning aegumine toimub ka olukorras, kus tarbija ei olnud teadlik, et lepingutingimus on ebaõiglane?
2. Juhuks, kui õigusnorm, mille kohaselt tarbija õigus aegub objektiivse kolmeaastase tähtaja möödumisel hoolimata tarbija teadmatusest, on harta artikliga 47 ja tõhususe põhimõttega kooskõlas, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus järgmist.

Kas harta artikliga 47 ja tõhususe põhimõttega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm, mille kohaselt lasub tarbijal tõendamiskoormis, mis kohustab teda kohtus tõendama, et laenuandja nimel tegutsevad isikud olid teadlikud, et laenuandja rikub tarbija õigusi, st et nad olid käsitletaval juhul teadlikud sellest, et kuna ei ole näidatud ära täpset krediidi kulukuse aastamäära, rikub laenuandja õigusnormi, ning tõendama, et nad olid teadlikud, et niisugusel juhul on laen intressita laen, ja et laenuandja, kes nõudis intressi, rikastus alusetult?

3. Kui vastus [teisele küsimusele] on eitav, siis missuguste krediidiandja nimel tegutsevate isikute puhul peab tarbija tõendama, et nad olid teises küsimuses nimetatud asjaoludest teadlikud: kas laenuandja juhtimisorgani liikmete, osanike/aktsionäride või töötajate puhul?

4. Kui vastus [teisele küsimusele] on eitav, siis missugusest teadmise tasemest piisab eesmärgi saavutamiseks ehk laenuandja tahtluse tõendamiseks, st selle tõendamiseks, et viimane soovis kõnesolevaid finantsturgu käsitlevaid õigusnorme rikkuda?

B.

5. Kas direktiivide õigusmõju ja selles osas asjakohase Euroopa Liidu Kohtu praktikaga, st 19. aprilli 2016. aasta kohtuotsusega DI (C-441/14, EU:C:2016:278); 5. oktoobri 2004. aasta kohtuotsusega Pfeiffer jt (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, punktid 113 ja 114); 19. jaanuari 2010. aasta kohtuotsusega Küçükdeveci (C-555/07, EU:C:2010:21, punkt 48); 15. aprilli 2008. aasta kohtuotsusega Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, punkt 100); 24. jaanuari 2012. aasta kohtuotsusega Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, punktid 25 ja 27) ning 15. jaanuari 2014. aasta kohtuotsusega Association de médiation sociale (C-176/12, EU:C:2014:2, punkt 38), on vastuolus niisugune riigisisene praktika, milles liikmesriigi kohus on tuvastanud kooskõla liidu õigusega, ilma et ta oleks kasutanud tõlgendusmeetodeid ja oleks oma järeldust nõuetekohaselt põhjendanud?

6. Kas juhul, kui pärast niisuguste tõlgendusmeetodite kohaldamist nagu eeskätt teleoloogiline tõlgendus, autentne tõlgendus, ajalooline tõlgendus, süstemaatiline tõlgendus, loogiline tõlgendus (meetod *a contrario*, meetod *reductio ad absurdum*) ning riigisisese õiguse kohaldamist tervikuna, et saavutada direktiivi 2008/48 [...] artikli 10 lõike 2 punktides h ja i nimetatud eesmärk, jõuab kohus järeldusele, et tõlgendamine kooskõlas ELi õigusega viib olukorrani, mis on *contra legem*, on võimalik – samamoodi nagu siis, kui tegemist on diskrimineerimise või töötajate kaitsega – anda direktiivi eespool viidatud sättele vahetu õigusmõju, et kaitsta ettevõtjaid tarbijate eest krediidisuhetes, ning jätta ELi õigusega vastuolus olev õigusnorm kohaldamata?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Euroopa Kohtu pädevus ja eelotsusetaotluse vastuvõetavus

32 Esimesena väljendab Profi Credit Slovakia kahtlust, kas menetlus, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsusetaotluse esitamiseks järgis, on nõuetekohane, väites, et tal ei olnud võimalik eelnevalt esitada oma seisukohti menetluse peatamise põhjuste kohta.

33 Sellega seoses on siiski oluline märkida, et ELTL artikli 267 kohases menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, ei takista asjaolu, et liidu õigust puudutav eelotsuse küsimus võis olla esitatud ilma eelneva võistleva menetluseta, niisuguse küsimusega Euroopa Kohtu poole pöördumast, ning igal juhul ei ole Euroopa Kohtu ülesanne kontrollida, kas kohtumäärus liidu õigust puudutava eelotsusetaotluse esitamiseks on tehtud kooskõlas riigisiseste kohtumenetlust reguleerivate normidega (vt selle kohta 30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Blue Air – Airline Management Solutions, C-584/18, EU:C:2020:324, punktid 39–41 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Teisena väidab Profi Credit Slovakia, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused ei ole vastuvõetavad esiteks, kuna need ei puuduta niisuguste liidu õigusnormide tõlgendamist, mis käsitleksid riigisiseste aegumist reguleerivate õigusnormide ühtlustamist, ega ka direktiivide õigusmõju, ning teiseks, kuna harta artikkel 51 piirab harta kohaldamisala olukordadega, kus liikmesriigid kohaldavad liidu õigust, ja viimaseks, kuivõrd need küsimused ei ole põhikohtuasja lahendamise seisukohast tarvilikud.

- 35 Slovakkia valitsus väidab omalt poolt, et esimene küsimus on vastuvõetamatu, sest see ei vasta Euroopa Kohtu kodukorra artikli 94 punktis c sätestatud põhjendamisnõuetele. Selle valitsuse arvates järeldub sellest, et kolme järgnevat küsimust, mis on esitatud esimese küsimuse jätkuna, ei ole vaja analüüsida. Kolmas ja neljas küsimus ei kuulu selle valitsuse väitel igal juhul Euroopa Kohtu pädevusse, sest need puudutavad riigisiseste õigusnormide tõlgendamist. Lisaks ei ole viies ja kuues küsimus Slovakkia valitsuse väitel põhikohtuasja lahendamiseks vajalikud, kuna Euroopa Kohtu ülesanne ei ole otsustada, kas viidatud Slovaki õigusnormide puhul on liidu õigusega kooskõlas olev tõlgendus võimalik või mitte, ning lisaks on olemas teine õiguslik alus, mis võimaldab hagi otse rahuldada.
- 36 Mis puudutab sellega seoses esimest ja teist eelotsuse küsimust, siis tuleb tõdeda, et need puudutavad sisuliselt harta artikli 47 tõlgendamist koostoimes liidu õiguse tõhususe põhimõttega.
- 37 Ent harta artikli 51 lõike 1 järgi on harta sätted liikmesriikidele ette nähtud üksnes liidu õiguse kohaldamise korral ja väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldab mõiste „liidu õiguse kohaldamine“ viidatud sätte tähenduses, et liidu õigusakti ja asjasse puutuva riigisisese meetme vahel on olemas seos, mis läheb kaugemale sellest, et tegemist on naabervaldkondadega või et üks neist valdkondadest avaldab teisele kaudset mõju, arvestades sealjuures Euroopa Kohtu paika pandud hindamiskriteeriume (vt selle kohta 22. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Baldonado Martín*, C-177/18, EU:C:2020:26, punktid 57–59, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus *Adusbef jt*, C-686/18, EU:C:2020:567, punktid 51 ja 52).
- 38 Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et üksnes asja menetleva ja selle lahendamise eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne on kohtuasja eripära arvesse võttes hinnata nii eelotsusetaotluse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust – nende asjakohasust eeldatakse. Seega, kui küsimused on esitatud liidu õigusnormi tõlgendamise või kehtivuse kohta, on Euroopa Kohus üldjuhul kohustatud vastama, välja arvatud juhul, kui ilmneb, et taotletud tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised või õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud esitatud küsimustele tarviliku vastuse andmiseks (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus *Facebook Ireland ja Schrems*, C-311/18, EU:C:2020:559, punkt 73, ning 8. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *Union des industries de la protection des plantes*, C-514/19, EU:C:2020:803, punktid 28 ja 29).
- 39 Käesoleval juhtumil ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud kahes esimeses küsimuses nimetatud küll muid liidu õigusakte peale harta. Eelotsusetaotluses esitatud põhjendustest nähtub siiski, et selles on selgelt ja piisavalt tõendatud, et on olemas seos ühelt poolt nende aegumist reguleerivate normide, mis sisalduvad tsiviilseadustiku § 107 lõikes 2 ja mida kohaldatakse sellise tarbija nagu põhikohtuasja hageja esitatud hagi suhtes, ja teiselt poolt liidu teise õiguse sätete vahel, mille eesmärk on tagada tarbijakaitse.
- 40 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas nimelt täpsemalt küsimuse, kas need riigisisised õigusnormid võivad mitte ainult mõjutada harta artiklis 47 tagatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, vaid ka kahjustada direktiivis 93/13 sisalduvate ebaõiglasi lepingutingimusi reguleerivate sätete ja direktiivis 2008/48 sisalduvate tarbijakrediiti käsitlevate sätete täielikku õigusmõju.
- 41 Teisisõnu, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 31–33 ja 52 märkis, soovib see kohus oma kahe esimese küsimusega saada selgitusi, et ta saaks otsustada, kas Slovakkia õigusnormid, mis käsitlevad aegumistähtaegu, mis on kohaldatavad tarbijalepingute valdkonnas kohtule esitatud hagi suhtes, on kooskõlas direktiividega 93/13 ja 2008/48.
- 42 Seega on kaks esimest küsimust vastuvõetavad.

- 43 Kolmanda ja neljanda eelotsuse küsimuse kohta tuleb märkida, et need puudutavad sisuliselt alusetu rikastumise tahtluse tõendamist – tahtlus on nõutav selleks, et oleks võimalik kohaldada tsiviilseadustiku § 107 lõikes 2, *in fine*, ette nähtud kümneaastast aegumistähtaega; täpsemalt puudutavad nimetatud küsimused nende isikute kindlakstegemist, kelle vastavat tahtlust tuleb tõendada, ning seda, millises ulatuses need isikud peavad olema olnud asjaoludest teadlikud.
- 44 Sellega seoses tuleb tõdeda, et ei nende kahe küsimuse sõnastus ega nendega seotud eelotsusetaotluse põhjendused ei sisalda andmeid, mis kinnitaksid seost nende küsimuste ja mis tahes liidu õiguse sätte vahel. Vajadus anda liidu õiguse tõlgendus, mis oleks riigisisesele kohtule tarvilik, eeldab, et viimane järgib hoolsalt eelotsusetaotluse sisule esitatavaid nõudeid, mis on Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94 sõnaselgelt ära toodud ja mille puhul eeldatakse, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on nendest teadlik. Seega on tingimata vajalik, nagu on ette nähtud nimetatud artiklis 94, et eelotsusetaotlus sisaldaks esiteks lühiülevaadet asjasse puutuvatest asjaoludest või vähemalt ülevaadet faktilistest andmetest, millel eelotsuse küsimused põhinevad, ning teiseks põhjendusi, mis panid eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlema liidu teatud õigusnormide tõlgendamises või kehtivuses, ning seda, millise seose ta nende õigusnormide ja põhikohtuasjas kohaldatavate liikmesriigi õigusnormide vahel loob; nende nõuete järgimata jätmine toob kaasa küsimuste vastuvõetamatus (vt selle kohta 19. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Consorzio Italian Management ja Catania Multiservizi, C-152/17, EU:C:2018:264, punktid 21, 22 ja 24 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 45 Sellest järeldub, et kolmandat ja neljandat küsimust, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtule esitas, tuleb pidada vastuvõetamatuks, kuna eelotsusetaotlus ei sisalda piisavaid põhjendusi, mis võimaldaksid Euroopa Kohtul anda neile kahele küsimusele tarviliku vastuse.
- 46 Lõpuks, mis puudutab viiendat ja kuuendat eelotsuse küsimust, siis Profi Credit Slovakia ja Slovakkia valitsuse esitatud argumendid ei ole piisavad, et kummutada asjakohasuse eeldust, mis kehtib nende küsimuste puhul vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 38 viidatud kohtupraktikale, kuna need küsimused puudutavad sisuliselt eeskätt seda, kuidas tõlgendada põhikohtuasjas kohaldatavaid õigusnorme kooskõllaliselt liidu õigusega, eriti direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punktidega h ja i, nagu Euroopa Kohus on neid tõlgendanud.
- 47 Neil asjaoludel ei saa mingil juhul nõustuda Slovakkia valitsuse esitatud vastuvõetamatus väitega, mille kohaselt on olemas teine õiguslik alus – nimelt krediidi kulukuse aastamäära ebaõige äranäitamine kõnealusel lepingus –, mis võimaldaks rahuldada põhikohtuasjas esitatud hagi ilma, et oleks kontrollitud, kas on rikutud kohustust tuua välja tagasimaksete jaotus krediidi põhisumma, intressi ja krediidisaaaja muude kulude vahel. Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et Euroopa Kohus on sarnase argumendi juba tagasi lükanud 5. septembri 2019. aasta kohtuotsuses Pohotovost' (C-331/18, EU:C:2019:665, punktid 35 ja 38), ning teiseks, et erinevused põhikohtuasja ja selle kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasja vahel, millele see valitsus viitab, ei õigusta seda, et valitakse muu lahendus kui niisugune tagasilükkamine.
- 48 Eeltoodust tuleneb, et viies ja kuues küsimus on vastuvõetavad.

Esimene küsimus

- 49 Kõigepealt olgu märgitud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule tarvilik vastus, mis võimaldaks viimasel tema menetluses oleva kohtuasja lahendada. Selleks tuleb Euroopa Kohtul temale esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastada (vt eelkõige 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Neptune Distribution, C-157/14, EU:C:2015:823, punkt 33, ja 25. novembri 2020. aasta kohtuotsus Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, punkt 24).

- 50 Kuigi käesolevas kohtuasjas on eelotsusetaotluse esitanud kohus oma esimeses küsimuses formaalselt piirdunud harta artikli 47 tõlgenduse küsimisega, ei takista see asjaolu Euroopa Kohtul esitada sellele kohtule kõik liidu õiguse tõlgenduselemendid, mis võivad olla tarvilikud põhikohtuasja lahendamisel, tuletades liikmesriigi kohtu esitatud teabest ja eelkõige eelotsusetaotluse põhjendustest need liidu õiguse aspektid, mida on põhikohtuasja vaidluse eset silmas pidades vaja tõlgendada (vt selle kohta 17. detsembri 2015. aasta kohtuotsus Neptune Distribution, C-157/14, EU:C:2015:823, punkt 34, ja 8. mai 2019. aasta kohtuotsus PI, C-230/18, EU:C:2019:383, punkt 43).
- 51 Käesoleval juhul tuleb esimest eelotsuse küsimust mõista selliselt, et sellega soovitakse sisuliselt kindlaks teha, kas tõhususe põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis näevad ette, et hagi suhtes, mille tarbija esitab direktiivi 93/13 tähenduses ebaõiglaste lepingutingimuste või direktiivi 2008/48 nõuetega vastuolus olevate lepingutingimuste alusel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks, kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega, mis hakkab kulgema alates päevast, mil alusetu rikastumine toimus.
- 52 Sellega seoses olgu märgitud, et väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et kui selles valdkonnas puuduvad liidu õigusnormid, tuleb menetlusnormid, mis reguleerivad nende kohtuasjade läbivaatamist, mille eesmärk on tagada isikutele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse, menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt sätestada iga liikmesriigi sisemises õiguskorras, kuid seda siiski tingimusel, et need ei ole vähem soodsad kui normid, mis reguleerivad riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi (võrdväarsuse põhimõte), ning et need ei muuda liidu õigusega antud õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks ega ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte) (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus CaixaBank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 83, ning 6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus La Quadrature du Net jt, C-511/18, C-512/18 ja C-520/18, EU:C:2020:791, punkt 223 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 53 Seoses konkreetselt tõhususe põhimõttega, mis ainsana on käesolevas kohtuasjas kõne all, tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, arvestades selle normi kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja erisusi erinevates liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta liikmesriigi õigussüsteemi aluseks olevaid põhimõtteid, nagu kaitseõiguse tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse korrakohane läbiviimine (vt selle kohta eelkõige 15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, punkt 53, ning 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 60).
- 54 Lisaks on Euroopa Kohus täpsustanud, et liikmesriikide kohustus tagada õigussubjektidele liidu õigusest, muu hulgas direktiivist 93/13, tulenevate õiguste tõhusus tähendab tõhusa kohtuliku kaitse nõuet, mis on ette nähtud ka harta artiklis 47 ja mis konkreetselt kehtib eespool nimetatud õiguste maksmapanekuks esitatud hagidele kohaldatavate menetlusnormide suhtes (vt selle kohta 17. juuli 2014. aasta kohtuotsus Sánchez Morcillo ja Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punkt 35, ning 31. mai 2018. aasta kohtuotsus Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 49).
- 55 Neid asjaolusid arvesse võttes tuleb analüüsida, kas aegumist reguleerivat riigisisest normi, nagu on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 51, saab pidada tõhususe põhimõttega kooskõlas olevaks, võttes arvesse, et see anal us peab seega keskenduma mitte üksnes põhikohtuasjas küsimuse alla seatud tähtaja kestusele, vaid ka selle kohaldamise üksikasjalikule korrale, sealhulgas tähtaja kulgema hakkamise põhjustav sündmus (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 61).

- 56 Esiteks, mis puudutab aegumistähtaja möödumisele tuginemist hagide korral, mille tarbijad on esitanud neile liidu õigusest tulenevate õiguste maksmapanekuks, siis tuleb märkida, et selline norm ei ole iseenesest tõhususe põhimõttega vastuolus, kui selle kohaldamine ei muuda konkreetset direktiiviga 93/13 ja direktiiviga 2008/48 antud õiguste kasutamist praktiliselt võimatuks või ülemäära raskeks.
- 57 Euroopa Kohus on nimelt tunnistanud, et tarbijakaitse ei ole absoluutne ning et liidu õigusega on kooskõlas, kui õiguskindluse huvides määratakse mõistlik hagi esitamise õigust lõpetav tähtaeg (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 56, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 82 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Konkreetsemalt on Euroopa Kohus juba otsustanud, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõikega 1 ja artikli 7 lõikega 1 ei ole vastuolus riigisiseseid normid, mis näevad küll ette, et müüja või teenuse osutaja ja tarbija vahelises lepingus sisalduva ebaõiglase tingimuse tühisuse tuvastamise hagi ei aegu, ent sätestavad siiski aegumistähtaja hagile, mille eesmärk on panna maksma tühisuse tuvastamisest tulenev tagasitaitmisnõue – vastuolu puudub juhul, kui järgitakse võrdvärsuse ja tõhususe põhimõtet (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 58, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 84).
- 59 Teiseks, mis puudutab vaidluse all oleva aegumistähtaja kestust, mis käesoleval juhtumil on kolm aastat, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et tingimusel, et see ajavahemik on varem kehtestatud ja ette teada, tundub niisugune ajavahemik põhimõtteliselt piisav, et võimaldada puudutatud tarbijal ette valmistada tõhus õiguskaitsevahend ja see esitada, mistõttu selline kestus iseenesest ei ole tõhususe põhimõttega vastuolus (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punktid 62 ja 64, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Mis samas kolmandaks puudutab alguspunkti, millest alates on ette nähtud vaadeldava aegumistähtaja kulgema hakkamine, siis esineb niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas arvestatav risk, et puudutatud tarbija ei tugine ette nähtud tähtaja jooksul õigustele, mis tal on liidu õiguse alusel (vt selle kohta 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika), mis muudab tema jaoks võimatuks tal olevate õiguste maksmapaneku.
- 61 Nimelt nähtub selgitustest, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas eelkõige oma esimese küsimuse kontekstis, et tsiviilseadustiku § 107 lõikes 2 ette nähtud kolmeaastane tähtaeg hakkab kulgema alates kuupäevast, mil alusetu rikastumine toimus, ning aegumine leiab aset isegi siis, kui tarbijal ei ole võimalik ise hinnata, kas lepingutingimus on ebaõiglane, või kui ta ei teadnud, et asjaomane lepingutingimus on ebaõiglane.
- 62 Sellega seoses tuleb arvesse võtta tõika, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal positsioonil nii läbirääkimisvõimaluste kui ka teavitatuse taseme osas, ja asjaolu, et on võimalik, et tarbijad ei ole teadlikud neile direktiivist 93/13 ja direktiivist 2008/48 tulenevate õiguste ulatusest või ei adu seda (vt selle kohta 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punktid 65–67, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 71–73 sisuliselt märkis, täidetakse niisuguseid krediidlepinguid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tavaliselt pikkade ajavahemike kestel ja seetõttu, ehkki sündmus, millest alates hakkab kulgema kolmeaastane aegumistähtaeg, on krediidisaja tehtud mis tahes makse – seda tuleb kontrollida eelotsusetaotluse esitanud kohtul –, ei saa vähemalt osa

tehtud maksete osas välistada, et aegumine leiab aset enne asjasse puutuva lepingu lõppu, mistõttu niisugune aegumise kord võib jätta tarbijad süsteemselt ilma võimalusest tagasi nõuda viidatud direktiividega vastuolus olevate lepingutingimuste alusel tehtud makseid.

- 64 Seega on alust tõdeda, et kuna niisugused menetlusnormid, nagu on kõne all põhikohtuasjas, nõuavad tarbijalt, et ta pöörduks kohtusse kolme aasta jooksul alusetu rikastumise toimumise kuupäevast, ja kuivõrd alusetu rikastumine võib toimuda pikaajalise lepingu täitmise kestel, muudavad need normid tarbijale direktiivist 93/13 ja direktiivist 2008/48 tulenevate õiguste kasutamise ülemäära keeruliseks ja on seetõttu tõhususe põhimõttega vastuolus (vt analoogia alusel 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale, C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punktid 67 ja 75, ning 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, punkt 91).
- 65 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 87 ja 89 pealegi märkis, ei puutu ebaõiglaseks tunnistatud lepingutingimust kasutanud müüja või teenuste osutaja tahtlus tarbijatele direktiivist 93/13 tulenevate õigustega seoses asjasse, ja sama kehtib direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 kohta. Järelikult, selleks, et neist sätetest tulenevaid õigusi maksma panna, ei või kohustada tarbijat tõendama, et asjasse puutuva müüja või teenuste osutaja käitumises esines tahtlus. Sellest tuleneb, et võimalus pikendada kolmeaastast aegumistähtaega tingimisel, et tarbija tõendab müüja või teenuse osutaja tahtlust, nii nagu see on sätestatud tsiviilseadustiku § 107 lõikes 2, ei sea kahtluse alla eelmises punktis esitatud järeldust.
- 66 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esimesele küsimusele vastata, et tõhususe põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et hagi suhtes, mille tarbija esitab kas direktiivi 93/13 tähenduses ebaõiglaste lepingutingimuste või direktiivi 2008/48 nõuetega vastuolus olevate lepingutingimuste alusel krediidilepingu täitmisel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks, kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega, mis hakkab kulgema alates päevast, mil alusetu rikastumine toimus.

Teine küsimus

- 67 Kuna teine küsimus on esitatud vaid juhuks, kui vastus esimesele küsimusele on eitav, ei ole esimesele küsimusele antud jaatavat vastust arvestades vaja teisele küsimusele vastata.

Esimene ja teine küsimus

- 68 Viienda ja kuuenda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul sisuliselt selgitada, kuidas tõlgendada liidu õigusega kooskõllaliselt riigisiseseid õigusnorme, mis on tunnistatud vastuolus olevaks direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punktides h ja i tulenevate nõuetega, nii nagu neid norme on tõlgendatud 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), kui kõnealune krediidileping sõlmiti enne selle kohtuotsuse kuulutamist ja enne seda, kui kõnesolevaid riigisiseseid norme muudeti selleks, et need viidatud tõlgendusega kooskõlla viia.
- 69 Sellega seoses on oluline täpsustada, et selle kohtuotsuse punktis 59 otsustas Euroopa Kohus seoses seaduse nr 129/2010 aastal 2011 kehtinud ja ka käesolevas kohtuasjas k sitletava redaktsiooni § 9 lõikega 2, et direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punkte h ja i tuleb tõlgendada nii, et t htajalises krediidilepingus, mis näeb ette põhiosa tagasimaksmise järjestikuste maksetega, ei tule tagasimaksetabeli kujul täpsustada, milline osa igast maksest on põhiosa katteks, ning et nende sätetega, koosmõjus direktiivi artikli 22 lõikega 1, on vastuolus, kui liikmesriik sellise kohustuse oma õigusnormides ette näeb.

- 70 Euroopa Kohus kinnitas 5. septembri 2019. aasta kohtuotsuses Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 51), et direktiivi 2008/48 artikli 10 lõike 2 punktidega h–j, koostoimes sama direktiivi artikli 22 lõikega 1, on vastuolus sellised riigisisised õigusnormid, mille kohaselt tuleb krediitdilepingus täpsustada iga tagasimakse jaotus sõltuvalt olukorrast laenu põhiosa tagasimakse, intressi ja muude tasude vahel.
- 71 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt selgitab ja täpsustab tõlgendus, mille Euroopa Kohus liidu õigusnormile annab, selle sätte tähendust ja ulatust, nagu seda peab või oleks pidanud mõistma ja kohaldama alates selle jõustumise hetkest. Siit järeldub, et kohus võib ja peab kohaldama nõnda tõlgendatud õigusnormi ka õigussuhetele, mis on tekkinud enne tõlgendamistaotluse kohta tehtud otsust, kui muu hulgas on täidetud tingimused, mis lubavad nimetatud sätte kohaldamist puudutava vaidluse lahendamiseks pöörduda pädevasse kohtusse (vt selle kohta 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 53).
- 72 Põhikohtuasjas peab eelotsusetaotluse esitanud kohus tõlgendama kõnealuse lepingu sõlmimise ajal ehk 30. mail 2011 kehtinud Slovaki õigust, kasutades riigisiseses õiguses tunnustatud tõlgendamismeetodeid, tõlgendades seda võimalikult suures ulatuses kooskõlas direktiiviga 2008/48, nii nagu seda on tõlgendatud 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842). See kohus ei saa põhjendatult leida, et tal ei ole võimalik tõlgendada kõnesolevaid riigisiseseid norme liidu õigusega kooskõlas üksnes põhjusel, et Slovakkia kohtud on tõlgendanud neid viisil, mis ei ole liidu õigusega kooskõlas (vt selle kohta 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punktid 54 ja 55, ning 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punktid 42 ja 44).
- 73 Ehkki kõnealune kooskõlalise tõlgendamise kohustus on piiratud õiguse üldpõhimõtetega ja eelkõige õiguskindluse põhimõttega – st sellest ei tohi saada alust riigisisese õiguse *contra legem* tõlgendusele –, peavad liikmesriigi kohtud, sh viimase kohtuastmena kohtuasja lahendavad kohtud, vajaduse korral siiski muutma väljakujunenud riigisisest kohtupraktikat, kui see kohtupraktika põhineb riigisisese õiguse tõlgendusel, mis on direktiivi eesmärkidega vastuolus (vt selle kohta 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovosť, C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 56, ning 5. märtsi 2020. aasta kohtuotsus OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punktid 43 ja 45).
- 74 Käesoleva küsimusega seoses on Euroopa Kohus 5. septembri 2019. aasta kohtuotsuses Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665, punkt 57) juba otsustanud, et direktiivi 2008/48 artikli 10 lõige 2 ja artikli 22 lõige 1, nagu neid on tõlgendatud 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), on kohaldatavad sellisele krediitdilepingule, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mis on sõlmitud enne selle kohtuotsuse kuulutamist ja enne, kui riigisisestesse õigusnormidesse tehti muudatus nende normide kooskõlla viimiseks nimetatud kohtuotsuses antud tõlgendusega. Nii toimides leidis Euroopa Kohus, et täiendavad küsimused, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas kohtuasjas, millest lähtuvalt tehti 5. septembri 2019. aasta kohtuotsus Pohotovosť (C-331/18, EU:C:2019:665), olid muutunud esemetuks: need käsitlesid, nagu ka käesolevas kohtuasjas, direktiivi 2008/48 kõnealuste sätete võimalikku toimet põhikohtuasjas puudutatud eraõiguslike isikute vahelisele suhtele, eeldusel – mis tõeks ei osutunud – et neid riigisiseseid norme ei ole võimalik liidu õigusega kooskõllaliselt tõlgendada.
- 75 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb viiendale ja kuuendale küsimusele vastata, et direktiivi 2008/48 artikli 10 lõige 2 ja artikli 22 lõige 1, nagu neid on tõlgendatud 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), on kohaldatavad krediitdilepingule, mis on sõlmitud enne selle kohtuotsuse kuulutamist ja enne, kui riigisisestesse õigusnormidesse tehti muudatus nende normide kooskõlla viimiseks nimetatud kohtuotsuses antud tõlgendusega.

Kohtukulud

- 76 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. Tõhususe põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et hagi suhtes, mille tarbija esitab kas nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) tähenduses ebaõiglaste lepingutingimuste või Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ, nõuetega vastuolus olevate lepingutingimuste alusel krediidilepingu täitmisel alusetult makstud summade tagasinõudmiseks, kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega, mis hakkab kulgema alates päevast, mil alusetu rikastumine toimus.
2. Direktiivi 2008/48 artikli 10 lõige 2 ja artikli 22 lõige 1, nagu neid on tõlgendatud 9. novembri 2016. aasta kohtuotsuses Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), on kohaldatavad krediidilepingule, mis on sõlmitud enne selle kohtuotsuse kuulutamist ja enne, kui riigisisestesse õigusnormidesse tehti muudatus nende normide kooskõlla viimiseks nimetatud kohtuotsuses antud tõlgendusega.

Allkirjad